

CAMBRIDGE
International Examinations

Excellence in education

SKEMË për punë (gjysmëvjetori i parë)
Shkencat natyrore
Klasa e III -të

Hyrje

Dokumenti paraqet model, përkatësisht plan për realizimin e programit mësimor për klasën e tretë.

Qëllimet mësimore janë të grupuara në tema, përkatësisht plan për realizimin e programit mësimor Radhitjen e realizimit të temave mund ta ndryshoni në pajtueshmëri me kushtet lokale dhe resurset e disponueshme.

Modeli bazohet në 16 javë pune në gjysmëvjetorin e parë.

Qëllimet të cilat lidhen me hulumtimin shkencor përsëriten, ose paraqiten në secilën njësi për të mësuar dhe janë të radhitura në pjesën e parë të njësive.

Në vijim radhiten qëllimet të cilat janë të lidhura në temën konkrete të njësive.

Qëllimet janë të shoqëruara me resurse dhe aktivitete të përshtatshme (mjete dhe materiale) për të treguar mënyrën e realizimit.

Gjysmëvjetori i parë
Njësia 3.1 Procesi jetësor
Njësia3.2 Materiale
Njësia3.3 Bimët të cilat lulëzojnë

Njësia:3.1 Procesi jetësor

Kjo temë është drejtuar në proceset themelore të jetës së përbashkët për shtazët dhe bimët. Hulumtimet shkencore fokusohen në

- vëzhgimi dhe krahasimi e qenieve të gjalla
- regjistrimi i vëzhgimeve
- bërja e përgjithshme

Qëllimet e mësimin	Nocione	
<p>Idetë dhe dëshmitë - grumbullon dëshmi në situata të ndryshme që të përgjigjet në pyetjet ose të kontrollojë ide.</p> <p>Planifikim në punën hulumtuese - Propozon ide, parashikon dhe diskuton për të njëjtat. - Mendon për grumbullimin e dëshmimeve dhe planifikon realizimin e provave konkrete në kushte të njëjta.</p> <p>Marrja dhe paraqitja e provave -Vëzhgon dhe krahason objekte, qenie të gjalla dhe ngjarjet. - matë me ndihmën e pajisjeve të thjeshta dhe i regjistron vëzhgimet në mënyra të ndryshme. -paraqet rezultate me vizatime, grafikë dhe tabela.</p> <p>Shqyrtimi i dëshmimeve dhe qasjeve - Nxjerr përfundime nga rezultatet dhe fillon të shfrytëzojë njohuritë shkencore për të shpjeguar. -gjeneralizon dhe fillon të identifikojë modele të thjeshta në vetë rezultatet.</p>	<p>-e gjallë -jo e gjallë -lëviz -merr frymë -ushqehet -riprodhon -rritet -ushqehet -uji -njeri -shtazë -ajri</p> <p>Hulumtime shkencore -zgjedh -grupon -emërton -përshkruan -hulumton</p>	<p>-shqisa - shije -prekje -shikon -dëgjon -aromë -fara -lule -bimë -drita -errësira</p> <p>-ritregon -shikon -flet -mat -krahason -provon</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
Biologji (njerëz dhe kafshë)			
<p>Java e 1</p> <p>Grumbullon qenie të gjalla me shfrytëzimin e karakteristikave të thjeshta që ta zbërthej grupimin.</p> <p>Hulumtime shkencore Marrja dhe paraqitja e dëshmive vëzhgon dhe krahason objekte, qenie të gjalla dhe jo të gjalla.</p>	<p><u>Ora e 1: Grupimi i qenive të gjalla</u></p> <p>Tregoni tre fotografi, - kafshë, bimë dhe lodër- karrocë. Në çifte nxënësit bisedojnë për atë që i takon dhe nuk i takon dhe pse. Gjithashtu, i identifikojnë dhe karakteristikat e përbashkëta. Vijon diskutimi dhe shkëmbimi i mendimeve të nxënësve. Mësimdhënësi i shkruan fjalët të cilat nxënësit i shfrytëzojnë që ta përshkruajnë çfarë nuk i takon grupit. Përgatitni një komplet kartash me fotografi të ndryshme nga qenie të gjalla dhe jo të gjalla (në një komplet maksimum duhet të ketë 12 karta) Ndani kartat në dy grupe (lëvizin) nuk lëvizin dhe kërkoni nga nxënësit të tregojnë pse ashtu i keni ndarë. Bisedoni dhe tregoni një shembull nxënësve si ta plotësojnë fletën e punës. Fleta e punës ka tre kolona. Në të parën shkruhet „lëvizën”, ndërsa në të dytën „nuk lëvizën“, kurse në kolonën e tretë shkruhet diçka që i përket të dy grupeve. Për shembull në kolonën e parë shkruhet foshnjë, në të dytën gur, kurse në të tretën pupla- i takon të dy grupeve, sepse mund të lëvizi në erë, por nuk mundet vet. Pastaj nxënësit e plotësojnë fletën e punës.</p> <p>Përfundim: qeniet e gjalla mund të lëvizin, rriten, ushqehen, shumohen e tj. Qeniet jo të gjalla nuk rriten, nuk ushqehen dhe nuk shumohen.</p>	<p>Fotografi për të treguar kafshë, bimë ose lojë automjet.</p> <p>flipçart dhe marker</p> <p>grup kartash të përfshira fotografi për shembull fëmijë/i rritur, vemje/flutur pulë/pupla kaçubë/fruta/ lule/ guacë/peshk/gur/</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Kafshë Bimë e gjallë/jo e gjallë Ndan Grupon Vendos</p> <p>Hulumtime shkencore Ndan Grupon Emërton Përshkruan Tregon Shikon Flet Krahason</p>

<p><u>Java e 1</u></p> <p>Grumbullon qenie të gjalla me karakteristika të thjeshta që ta zbërthejë grupimin.</p> <p>Din për procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe kafshët duke i përfshirë ushqimin (ujë dhe ushqim, rritje dhe shumim).</p> <p>Hulumtim shkencor Marrja dhe paraqitja e dëshmive</p>	<p><u>Ora 2: Grupimi i qenieve të gjalla</u></p> <p>Përgatitni komplet kartash me raport për procesin jetësor për shembull, vetë përgatit ushqim, ka gjethe, i duhet ujë, ka sy, ka rrënjë etj.</p> <p>Vizatoni dhe tregoni diagramin e Venit me tre rrahë të thurur: kafshë, bimë dhe njerëz.</p> <p>Tregoni me vendosjen e kartave në diagramin e deri sa nxënësit ta kuptojnë se çfarë duhet të bëjnë.</p>	<p>Karta me raporte për procesin jetësor</p> <p>Diagram ose hullahop</p> <p>Karta të zbrazëta dhe marker</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore procesi jetësor</p> <p>Diagrami i Venit Identifikim të përbashkët</p> <p>Hulumtime shkencore</p> <p>Ndan Grupon Emërton Përshkruan Tregon</p>
--	--	--	--

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
Biologji (njerëz dhe kafshë)			
Vëzhgon dhe krahason objekte, qenie të gjalla dhe ngjarje.	<p>Shkruani ende Koncepte në karta e zbazëta dhe vëndoni edhe ato në diagram.</p> <p>Si klasë,paraqitni informatat në diagramin e Venit; identifikoni çfarë kanë të përbashkët bimët, kafshët dhe njerëzit.</p> <p>Përfundim: Procesi jetësor i përbashkët për njerëzit dhe kafshët përfshin ushqimin(ujë dhe ushqim), rritjen , lëvizjen dhe shumimin.</p>	lapsa	<p>Shikon Flet Krahason</p> <p>Lëvizni në klasë, parashtroni pyetje dhe ndihmoni sipas nevojës.</p>
<p>Java2</p> <p>Përshkruan ndryshimet ndërmjet asaj çka që është e gjallë dhe jo e gjallë me shfrytëzimin e njohurive të fituara për procesin jetësor.</p> <p>Din për procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe për kafshët duke përfshirë mënyrën e të ushqyerit (uji dhe ushqimi), lëvizja, rritja dhe shumimi.</p> <p>Hulumtim shkencor Marrja dhe paraqitja e dëshmive</p> <p>Vëzhgon dhe krahason objekte, qenie të gjalla dhe ngjarje.</p>	<p><u>Ora e 3:Shenja për jetë</u></p> <p>Luajtja e lojës: Një i tepërt- Paraqitni para nxënësve një gur, fëmijë dhe kafshë (kafshë e preferuar). Kërkoni nga ata të tregojnë se kush është i tepërt dhe pse.</p> <p>Në diskutim përfundoni se fëmijët dhe kafsha e preferuar janë të gjallë, kurse guri nuk është i gjallë.</p> <p>Pastaj në diskutim përfshini procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe kafshët(shikoni Konceptet)</p> <p>Shikoni video klipin për sh. roboti që lëvizë dhe fëmija që lëviz.</p> <p>Plotësoni fletën e punës në të cilën kërkohet krahasim. Nxënësit duhet të shkruajnë tre mënyra në të cilat roboti është i ngjashëm me fëmijën dhe ta përfundojnë fjalinë. Roboti nuk është i gjallë sepse....</p> <p>Shkruani fjali që të tregoni si e dini që roboti nuk është i gjallë.</p> <p>Përfundim: qeniet e gjalla ushqehen, lëvizin, rriten, shumohen.</p> <p>Qeniet jo të gjalla nuk ushqehen, nuk rriten ose nuk shumohen.</p>	<p>http://news.bbc.co.uk/1/hi/7946780.stm</p> <p>www.youtube.com/watch?v=mMcmBk1BKLM</p>	<p>Ushqehen – të gjithë kanë nevojë të hanë dhe të pinë, por kanë nevojë të ndryshme për ushqim.</p> <p>Lëvizin – të gjithë ata mund të lëvizin, por në mënyra të ndryshme për shembull gjarpërinjtë zvarriten etj...</p> <p>Rriten- njerëzit dhe shtazët bëhen të mëdhenj, disa shtazë ndryshojnë tërësisht për shembull fulterëz - bretkosë, vemje – flutur</p> <p>Krijon të ri (riprodhon) krijon pasardhës</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore</p> <p>E gjallë/ jo e gjallë</p> <p>Procesi jetësor</p> <p>Mënyra e të ushqyerit</p> <p>Lëvizje</p> <p>Rritje</p> <p>Shumim</p> <p>Hulumtime shkencore</p> <p>emërton</p> <p>përshkruan</p> <p>tregon</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
Biologji (njerëz dhe kafshë)			shikon flet krahason
<p>Java e 2</p> <p>Përshkruan ndryshimet ndërmjet asaj çka që është e gjallë dhe jo e gjallë me shfrytëzimin e njohurive të fituara për procesin jetësor.</p> <p>Din për procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe për kafshët duke përfshirë mënyrën e të ushqyerit (uji dhe ushqimi), lëvizja, rritja dhe shumimi</p> <p>Hulumtime shkencore Shqyrtimi i provave dhe qasjeve</p> <p>Gjeneralizon dhe fillon të identifikojë modele të thjeshta në rezultatet e njëjta</p>	<p><u>Ora e4 Cfarë na nevojëitet që të jetojmë?</u></p> <p>Mësimdhënësi u tregon nxënësve fotografi me foshnja dhe njerëz të rritur. Pastaj ata në çifte flasin për ngjashmërinë e foshnjës dhe njeriut të rritur. Njëri nxënës i çiftit duhet të shkruaj tri gjëra që i nevojitet foshnjës të jetojë dhe tri gjëra që të jetë i lumtur.</p> <p>Nxënësi tjetër nga çifti duhet të shkruajë tri gjëra që i nevojitet njeriut të rritur të jetë i gjallë dhe tri gjëra që të jetë i lumtur.</p> <p>Me gjithë klasën diskutoni idetë dhe shkruani në listë për atë se çfarë u duhet të gjithë njerëzve që të jenë të gjallë.</p> <p>Përshkruani, diskutoni dhe shkruani për mënyrën e të ushqyerit të foshnjave në krahasim me nevojat e të rriturve.</p> <p>Flisni për ndryshimet ndërmjet gjërave që na mbajnë të gjallë dhe ato që na bëjnë të lumtur.</p> <p>Përfundim: Kemi nevojë për ushqim dhe ujë për energji dhe rritje, kemi nevojë të lëvizim që të sigurojmë ushqim dhe të jemi të shëndetshëm, njerëzit shumohen që të sjellin në botë të porsalindur që të mos humbet gjinia njerëzore.</p>	<p>Fotografi nga foshnja dhe të rritur</p> <p>letër dhe laps</p> <p>Flipçart dhe marker</p> <p>letër dhe laps</p>	<p>Propozimet mund të përfshijnë: Numër të njëjtë të trupit, pjesë të trupit, shqisa, ecje, të folurit, ritregimit dhe tj.</p> <p>Mënyra e të ushqyerit (ushqim dhe ujë) strehim, veshje etj.</p> <p>Që të jemi të lumtur, kemi nevojë për familje – njerëz rreth nesh që na duan dhe kujdesen për ne. Kemi nevojë për argëtim. Na nevojitet hobi dhe drejtpeshim ndërmjet aktiviteteve punuese dhe aktiviteteve për kënaqësi.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore foshnjë i rritur i ngjashëm sy e ndryshme e gjallë</p> <p>Hulumtime shkencore përshkrim</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
Biologji (njerëz dhe kafshë)			Tregon Shikon Flet Krahason
<p>Java e 3</p> <p>Din për procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe për kafshët duke përfshirë mënyrën e të ushqyerit (uji dhe ushqimi), lëvizja, rritja dhe shumimi</p> <p>Hulumtime shkencore Shqyrtimi i provave dhe qasjeve</p> <p>Mat me ndihmën e pajisjeve të thjeshta dhe I shënon vëzhgimet në mënyra të ndryshme. Paraqet rezultate me vizatime, grafikë dhe tabela.</p>	<p>Ora 5:Ushqimi</p> <p>Në çifte nxënësit flasin çfarë kanë çfarë kanë ngrënë atë ditë. Pastaj mësimdhënësi i pyet nxënësit cili është ushqimi i preferuar.</p> <p>Mësimdhënësi i shënon përgjigjet të nxënësve me vendosjen e vijës pranë secilit ushqim të përmendur. Ato të dhëna i shfrytëzon për të vizatuar grafikë shtyllor me titull „Ushqimi ynë i preferuar“. Me ndihmën e grafikut mësimdhënësi udhëheq diskutim : Cili është ushqimi ynë më i preferuar, sa nxënës dëshirojnë të hanë çokolatë etj.</p> <p>Në grupe, grumbulloni të dhëna për pijet më të preferuara. Pastaj shkruan tri pyetje për grafikën shtyllore për rezultate dhe jepni shokut të përgjigjet me ndihmën e grafikut shtyllor. Diskutoni: Sa është e ndryshme ushqimi jonë nga ushqimi i kafshëve tjera për shembull kafshë shtëpiake e preferuar ose kafshët e egra?</p> <p>Zbuloni pijet e preferuara dhe ushqim për kafshët. Diskutoni: Pse duhet të ushqehemi?- që të jetojmë dhe të kemi energji për tu rritur. Përfundim: të gjithë kafshët kanë nevojë për ushqim dhe pije.</p>	<p>flipçart dhe marker</p> <p>2cm²letër grafiku metër vizore ngjitëse 1cm²letër grafiku lapsa dhe flomaster vizore</p> <p>literaturë plotësuese (enciklopedi) Hyrje në internet</p>	<p>Lidhni me matematikën. Nëse nxënësit nuk janë të sigurt në vizatimin e grafikut shtyllor, kjo mund të marri më shumë se një orë. Mund të jepni si detyrë shtëpie të vizatojnë diagram shtyllor.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Hanë Pi Ushqehet Mënyra e të ushqyerit Shtyllor Grafikë Piktura Mbijeton Hulumtime shkencore Përshkruan Hulumton Flet Mat Krahason</p>
<p>Java e 3</p> <p>Din për procesin jetësor të cilat janë të përbashkëta për njerëzit dhe për kafshët duke përfshirë mënyrën e të ushqyerit (uji dhe ushqimi), lëvizja, rritja dhe shumimi</p>	<p>Ora6:Lëvizje</p> <p>Tregoni fotografi me kafshë të ndryshme dhe bisedoni për mënyrat të cilët ata lëvizin për shembull: fluturon, noton, rrëshqet, ecë, dhe vrapon. Përfshini shembuj të ndryshëm për secilin lloj të lëvizjes. Në çifte nxënësit bisedojnë se cila kafshë duhet të jetë dhe pse.</p>	<p>Fotografi- internet ose libra</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Kafshë Njeri Lëviz Fluturon Noton</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
<p>Biologji (Njerëz dhe kafshë)</p> <p>Kërkim shkencor Arritja dhe shfaqja e provave Vëzhgoni dhe krahasoni objektet, gjallesat dhe ngjarjet.</p> <p>Paraqitni rezultatet me vizatime, grafikë dhe tabela.</p>	<p>Merrni klasën në hapësirë të gjerë dhe të praktikojnë lëvizjet e ndryshme – vrapimin, kërcimi, kërcimi në distancë, i kthyer, i lakuar etj. Mundohuni të bëni lëvizje të ndryshme të kafshëve për shembull mund të hidhen si një bretkocë, mund të lëvizin si akrep etj.</p> <p>Shkruani dhe vizatoni për të krahasuar mënyrat e lëvizjeve të njerëzve kundrejt kafshëve.</p>	<p>hapësirë të gjerë Pajisje për edukimin fizik – vend kërcimi, litar kërcimi etj.</p> <p>letër dhe lapsa</p>	<p>Rrëshqet Shëtit Vrapon Hop Rrotullohet(kthehet) Mbështillet Kërkimi shkencor Përshkruan Tregon Shikon Flet</p> <p>Sigurohuni që studentët të veshin këpucë dhe veshje të përshtatshme për këtë aktivitet. Lidhu me edukimin fizik.</p>
<p>Java 4</p> <p>Keni njohuri për proceset jetësore të përbashkëta për njerëzit dhe kafshët duke përfshirë të ushqyerit (ushqimi dhe uji), lëvizjen, rritjen dhe riprodhimin.</p> <p>Kërkimi shkencor Përfitimimi dhe prezantimi i provave</p> <p>Mat duke përdorur pajisje të thjeshta dhe i shënon të dhënat e mbikëqyruara në mënyra të ndryshme.</p> <p>Paraqet rezultatet me vizatime, grafikone dhe me tabela.</p> <p>.</p> <p>.</p>	<p>Ora 7 dhe 8: Si rritemi?</p> <p>Në çifte nxënësit diskutojnë përse njeriu i rritur është më i madh se fëmija.</p> <p>Në çifte ose në grupe, nxënësit kanë për detyrë të bëjnë matjen e pjesëve të ndryshme të trupit të tyre dhe ato përmasa ti krahasojnë me përmasat e trupit të mësuesit. Në fillim nxënësit bëjnë parashikime, dhe pastaj vendosin me çka të bëjnë matjen. Rezultatet e arritura i shënojnë dhe pastaj i prezantojnë për të pranishmit.</p> <p>Për detyra shtëpie mund t'i krahasojnë përmasat e tyre me matjet e trupit të anëtarëve të tjerë të familjes.</p> <p>Eksploro p.sh: A kanë shumica e njerëzve të gjatë këmbë më të madhe? A ka lidhje lartësia me matjen nga gishti në gisht, kur i zgjasim të dy duart?</p>	<p>pajisjet për matje – matjet lineare, metër druri, visionometri shiritat për matje.</p> <p>letër dhe lapsa</p>	<p>Diskutoni zgjedhjen më të mirë të pajisjeve për të matur pjesë të ndryshme të trupit, matjet lineare për distanca të shkurtra, shirit për matje rreth trupit etj.</p> <p>Çdo studim do të zgjasë dy orë; një orë për të planifikuar dhe një për të bërë kërkime.</p> <p>Zgjidhni dy matje të pjesëve të ndryshme të trupit për krahasim</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
<p>Biologji (Njerëz dhe kafshë)</p>	<p>Nxënësit regjistrojnë pyetje rreth kërkimit të tyre si psh:nëse njerëzit që kanë gjurmë këmbë më të mëdha kanë këmbë më të mëdha, dhe kështu me radhë. Konkluzion: Përdorni informacionin e mbledhur për t'iu përgjigjur pyetjeve kërkimore. Me ndihmë të pyetjes: nga e dini, shpjegoni përgjigjet tuaja.</p>		<p>Shprehjet/nocionet kryesore I rritur Foshnjë Masë Kërkimi shkencor Hulumton Ekzaminon Tregon Shikon Diskuton Krahason</p>
<p>Java e 5-të Ka njohuri për proceset jetësore që janë të përbashkëta për njerëzit dhe kafshët duke përfshirë të ushqyerit (ushqim dhe uji), lëvizjen, rritjen dhe riprodhimin. Kërkimi shkencor Idetë dhe faktet Mbledhjen e fakteve në situata të ndryshme për t'iu përgjigjur pyetjeve ose të verifikojë idetë. Përfitimimi dhe prezantimi i provave Vëzhgon dhe krahason objekte, gjallesat dhe ngjarjet.</p>	<p>Ora e 9: Riprodhimi - krijimi i foshnjës Mësuesi tregon fotografitë e foshnjave, fëmijëve, adoleshentëve, të rriturve dhe të moshuarve Inkurajon nxënësit për të krahasuar fotot dhe të numërojnë dallimet dhe ngjashmëritë midis tyre. Porositni nxënësit të sjellin fotografitë e tyre kur ishin foshnje. Duhet të krahasojnë atë se si duken tani me atë se si ata shikojnë se kanë ndryshuar/janë rritur. Tregoni fotografitë e kafshëve të rritur dhe të vegjlit e tyre. Flisni për llojin e secilit psh. : mëz - kalë, elefant – elefant(femër) etj ... Vini re se çdo lloj bën riprodhimin e llojit të vet. Nxënësit kanë për detyrë të vizatojnë kafshë të ndryshme dhe t'i përshkruajnë pamjet e tyre, madhësinë, e re, e vjetër. Merrni fotot (nga interneti, libra) për ti krahasuar. Krahasoni me zhvillimin e njeriut.</p>	<p>Fotografi – internet apo libra Fotografi Fotografi – internet apo libra Fotografi – internet apo libra Qasje në internet</p>	<p>Porositni nxënësit t'iu sjellin fotografi Fjalor kryesor/ pohimet Foshnjë / fëmijë Adoleshenti /i ri I rritur / i vjetër Banor I porsalindur Prind Pamje Kërkimi shkencor Emëron Përshkruan Tregon Shikon Diskuton Krahason</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Resurse(mjete dhe materiale)	Koncepte
Biologji (Bimët)			
<p>Java 5 Ata e dinë se bimët kanë nevojë për rrënjë të shëndetshme, gjethë dhe trung që të rritet mirë.</p> <p>Kërkimi shkencor Përfitimimi dhe shfaqja e fakteve Vëzhgon dhe krahason objekte, gjallesa dhe ngjarje. Prezantoni rezultatet me vizatime, grafikone dhe tabela.</p>	<p>Ora e 10 Vëzhgimi i bimëve Trego nxënësve dy bimë lulëzuar në saksi (një të shëndetshme dhe tjera e dobët).</p> <p>Nxënësit në çifte diskutojnë ngjashmëritë dhe dallimet në mes të dy bimëve.</p> <p>Ndajeni klasën në katër grupe. Secili grup merr një pjesë të bimës: rrënja /kërçelli/ gjethi /lulja /(të paraqitura në fletën e punës). Nxënësit duhet të mendojnë se çfarë do të ndodhë me atë pjesë të impiantit, nëse ajo nuk është e shëndoshë.</p> <p>Shpjegoni dhe vizatoni /shkruani për funksionet kryesore të organeve të bimëve: Rrënjët: absorbon ujë dhe e mban drejtpeshimin ; Trungu: ruan mbështetjen e bimës, duke mundësuar transportin e ujit nga rrënjët deri tek lulja dhe i orienton gjethet drejt diellit. Gjethi: prodhon ushqim; Lulja: prodhon fara për bimët e reja. Konkluzioni: Bimët kanë nevojë për rrënjën, trungun dhe gjethë të shëndetshme që të rriten mirë. (Jo të gjitha bimët kanë lule).</p>	<p>Dy bimë në saksi (njëra e shëndoshë dhe tjetra e sëmurë)</p> <p>Letër dhe lapsa</p>	<p>Vendosni në saksi të tejdukshme ose nixirre bimën jashtë për këtë aktivitet që të jeni në gjendje për të parë rrënjët. Bima e sëmurë mund të ketë ngjyrë të ndryshme, të jetë e zbehtë dhe të ketë rrënjë të thata etj.</p> <p>Rrënjët mund të jenë të shkurtër dhe të hollë, trungu mund të jetë joelastik, gjethet mund të ndryshojë ngjyrën, të thahen ose të bien, lulet mund të zbehen.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Bimë që lulëzon E shëndosh E sëmur Rrënjët Gjethet Trungu Lulja Kërkimi shkencor Përshkruan Dëfton Tregon Shikoni Flisni Krahasoni</p>

Njësia :3.2 Materialet

Këtu nxënësit zgjerojnë njohuritë e tyre të llojeve të ndryshme të materialeve që i përdorim dhe cilësitë karakteristike të tyre.

Paraqiten ide se pse materialet janë zgjedhur për përdorime të veçanta.

Hulumtimi fokusohet në:

- mbledhja e fakteve për të iu përgjigjur pyetjeve ose kontrollimin e ideve
- propozimi i ideve, duke e bërë parashikime dhe bashkëbisedime
- aftësitë e vëzhgimit
- matja duke përdorur pajisje të thjeshta si dhe përshkrimin e vrojtimit
- prezantimi i rezultateve
- nxjerrim shpjegime shkencore

Qëllimet e mësimit	Nocionet	
<p>Idetë dhe faktet -Mblidhni dëshmi në situata të ndryshme për t'iu përgjigjur pyetjeve ose të verifikoni idetë.</p> <p>• Planifikimi i kërkimeve shkencore - Propozon ide, i parashikon dhe diskuton për to. - Planifikon mbledhjen e provave dhe bën plan për të kryer një tentim konkret në të njëjtat kushte.</p> <p>Përfitimi dhe paraqitja e provave. - Vëzhgoni dhe krahasoni objekte, qeniet e gjalla dhe ngjarjet. - mat duke përdorur pajisje të thjeshtë dhe shënoi të dhënat e vëzhgimeve në mënyra të ndryshme. - Paraqiti rezultatet me vizatime, grafikone dhe tabela.</p> <p>Shqyrtimi i provave dhe qasjet - Nxjerr përfundime nga rezultatet dhe fillon të përdor njohuritë shkencore për të shpjeguar. - I përgjithëson dhe fillon të identifikojë modele të thjeshta në vetë rezultatet.</p>	<p>Material Gjësende E fort E but I ndritshëm I ngjirur I lëmuar</p> <p>Kërkim shkencor Parashikon Ekzaminon Shënon Vendos Zgjedh Grupon etj.</p>	<p>Magnet Magnetik Jomagnetik Tërheqës / i tërhequr Përthithës I qëndrueshëm ndaj ujit</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetit e materialeve)			
<p>Java:6 E din që çdo material ka veti specifike(psh: fortësi,butësi,ndriçim).</p> <p>Klasifikimi i materialit sipas vetive të tij.</p> <p>Kërkim shkencor Përfundimi dhe prezantimi i të dhënave Paraqet rezultate me vizatim,grafikon, tabelë etj.</p>	<p>ORA11: Klasifikimi i materialeve Luani lojë: mundoheni të identifikoni materiale me ndihmën e shqisës së të prekurit. Vendosni një cope të materialit në qese që nuk mund të shihet. Pyeteni nxënësit si e dine cili material është.</p> <p>Në grupe, zgjidhni materialin sipas veçorive si për shembull të fortë kundrejt jo të fortë, i ndriçuar kundrejt jo të ndriçuar .Shkruani fjalët në ngjitëse dhe shfrytëzoni si bazë për Diagramin e Venit. Mundoheni me mënyra të ndryshme të klasifikimit,vendosni kritere të ndryshme.</p> <p>Tregojuni nxënësve sitë kombinojnë dy kritere që të fitojnë Diagram më interesant të Venit. Kur do të fillojnë ti shkruajnë materialet në rrethet do të shohin se ka materiale të cilat mund të jenë në të dy rrethet si psh.,foli e aluminit(rotullohet, është e ndritshme).</p> <p>Nxënësit duhet të zgjedhin katër materiale dhe ti shënojnë në kolonën e parë të tabelës së fletës së punës. Në kolonën e dytë duhet ti shkruajnë vetitë e tyre.</p> <p>Përfundim: materialet mund të grupohen sipas vetive të ndryshme si p.sh. fortësia, ngjyra etj.</p>	<p>Qeset</p> <p>Zgjedhja e copave materiale të ndryshme</p> <p>Ngjitëse</p> <p>Laps dhe letër</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Materiale Identifikon Veçori/dhe Diagram i Venit Kërkime shkencore Shkruan Zgjedh Grupon</p>

<p>Java6 E dine se çdo material ka veti specifike(psh.,fortësi,butësi,ndriçim) Diskuton për çfarë arsye materialet janë të zgjedhura për qëllime specifike për shkak të vetive të tyre. Kërkim shkencor Te arriturat dhe shfaqja e te dhënave Paraqet rezultatet me vizatime,grafikon, dhe tabele.</p>	<p>Ora12: Krahasimi imaterijaleve te ndryshme Tregohuni nxënësve shembuj te materialeve te ndryshme si psh.dru,plastike, qelq, pëlthurë dhe metal dhe kërkonni saktësisht ti emëroni. Luani loje:Zgjidhni një material psh., dru.Vendosni tajmer në 2 min.Nxënësit të ndarë në çifte kanë për detyrë të shkruajnë sa të munden me tepër gjësende të krijuara nga ai material. Çiftet e nxënësve krahasojnëfletët e tyre dhe pastaj fitojnë nga një pikë për gjësendet të cilat nuk janë të përmendura nga çifti tjetër.Përsërisni me materiale të ndryshme. Jepuni nxënësve nga njëgjësende të përbërë nga dy ose më tepër materiale si psh., tavë me dorezë druri,lugë me dorezë plastike,këpucë me gjon prej gome ose lëkure etj. Nxënësit duhet ta vizatojnë dhe ta nënvizojnëgjësendet duke emëruar cilat materiale janëpërdorur që tëbëhenpjesët e ndryshme te lendes(p.sh., gërshërët janë tëpërbëra nga prerësi metalik dhe dorezat prej gome). Pastaj në tabelë duhet ta shënojnë pjesën në kolonën e parë,në të dytën ta shënojnë materialin nga i cili është përbërë, ndërsa në kolonën e tretë të shënojnë pse ai material është zgjedhur gjatë punës.p.sh.. gërshërët janë punuar prej metali që të jenë të fuqishme,forta dhe lehtë tëmprehën. Dorezat janë plastike që të mundësojnë mirë lehte dhe mirëmbajtje etj. Luani lojë: Tregojuni nxënësve dy materiale dhe pyetni cilët veti janë të përbashkëta te ato. Kthehuni tek lista origjinale me gjësendet nga Aktiviteteti i parë. Për secilin nga materialet e paraqitura,krijoni listë me vetitë e atij materiali. Përfundim: Nëse i dimë vetitë e njërit material ajo na ndihmon te vendosim cilët materiale janë më të mira për qëllim /përdorim të caktuar.</p>	<p>Pjese materiali si p.sh.dru,qelq,plastikë,pëlthurë,metal etj. Tajmer ose orë Gjësende ose propozoni gjësende Pjesëza materiali</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Materiale Gjësende Veti Kërkime shkencore Shkruan Vendos Vizaton</p>
---	---	--	---

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetitë e materialit)			
<p>Java7 Hulumton si disa materiale janë magnetike, ku shumë prej tyre nuk janë të tilla.</p> <p>Kërkime shkencore</p> <p>Ideja dhe argumente Përmbledhje argumentesh për përgjigje të pyetjeve dhe kontrollim idesh.</p> <p>Kontrollim i të dhënave dhe qasje Gjeneralizon dhe fillon të identifikojë modele të thjeshta në rezultate.</p>	<p>Ora13: A është magnetike? Tregoni dhe mundësoni nxënësit të shohin lloje të ndryshme magneti dhe luani me magnetet e ndryshme. Diskutoni ku kanë parë me parë magnet dhe si shfrytëzohen p.sh.magnetet për frigorifer,lojëra etj.</p> <p>Luani loje:bëni shkop për peshkim prej kashte për pije me për të lidhur. Në fund të perit vendosni magnet te vogël. Beni peshq prej letre dhe vendosni lidhëse ne secilën. Peshkoni- Fituesi se cili mund te „peshkoje„me tepër peshq për kohë të caktuar. Vendoseni termët „magnetike„ dhe „jomagnetike. Testoni materiale të ndryshme që të shihni a janë magnetike ose jo. Shkruani ne tabele emrin e gjësede me ✓ose x që të tregoni a janë magnetike ose jo. Jepni shembull para se të fillojnë nxënësit. Përfundim:Disa prej metaleve janë magnetike-hekuri dhe çeliku (kush përmban hekur).</p>	<p>Zgjidhje e llojeve të ndryshme të magnetit-shkop i mbështjellë me plastikë,fluturues etj....</p> <p>Disa lojëra magnetike dhe gjësede të kapshme për mbikëqyrje nga nxënësit</p> <p>Kashtë për pije, peri, ngjitëse, magnetet të vogla, peshq prej letre etj.</p> <p>Lista për të shkruar</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore magnet I magnetizuar jomagnet metal hekur, çelik tërheq I tërhequr</p> <p>Kërkim shkencor Shkruan Vendos</p> <p>Disa nxënës do të mendojnë që të gjithë metalet janë magnetike-mendim normalisht i gabuar.</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetit e materialeve)			
<p>Java7dhe8 Diskuton pse materialet janë zgjedhur për qëllime specifike për arsye të vetive të tyre. Kërkim shkencor Planifikim i punës kërkimore Me ndihmë, mendon për mbledhjen e të dhënave dhe planifikimin e testit real. Përfundimi dhe paraqitja e të dhënave. Paraqet rezultate me vizatim, grafikun dhe tabelë.</p>	<p><u>Ora 14 dhe 15: Cila letër është më thithëse, absorbuuese?</u> Derdhni një gotë me ujë dhe shpejt mblidheni. Diskutoni se cili lloj i letrës do ta absorbojë më shpejtë ujin. Vendosni termin, „thithëse, si aftësi e materialit që pranon ujin. Siguroni shembuj të letrës së ndryshme për hulumtim. Paramendoni cila pranon më shumë e cila më pakë. Ngjisni shembuj nga secila letër sipas radhitjes së duhur të letrës thithëse për të shkruar para se ta filloni testin. Diskutoni: Si mund ta testojmë këtë? Merrni parasysh të gjitha propozimet e logjikshme (shihni në Koncepte). Zgjidhni metodë dhe jeni të sigurt që testimi është i rregullt-e njëjta madhësi e shembujve, vëllimi i ujit, kronometër, shkruani rezultatet. Përfundim: Cila letër ishte më e mira? Si e dini? Notimi: Tregoni gjësende të njohur, i përberë prej materiali të ri ose të ndryshëm. Si do ta testoni a është treguar ai si më i mirë?.</p>	<p>Uji Gota Letër që absorbon ujin Lloje letre Ngjitës Flete për evidentim</p>	<p>Kur e bëni hulumtimin, jepuni 2 orë, 1 për planifikim, 1 për realizimin, mbledhjen dhe përfundimin e rezultateve Shprehjet/nocionet kryesore Uji Pranon Pranues Kërkim shkencor Parashikon Hulumton Shkruan Vendos Propozimet mund të inkuadrojë në rënie pika të ujit në modelin dhe pamja se sa pika do të kalojnë nëpër të ose vendosja e modelit në sasi të caktuar të ujit dhe matja sa ujë do të pranohet dhe më vonë kullimi dhe matja e ujit të kulluar.....</p>

<p><u>Java8dhe9</u> Diskuton pse materialet janë zgjedhur për qëllime specifike për arsye të vetive të tyre.</p> <p>Kërkim shkencor</p> <p>Planifikim i punës kërkimore Me ndihmë, mendon për mbledhjen e të dhënave dhe planifikim të testimit real.</p> <p>Fitimi dhe paraqitja e të dhënave. Paraqet rezultate me vizatim, grafikondhe tabelë.</p>	<p><u>Ora16dhe17: Cila leter eshte me e forte?</u> Shikoni ne zgjidhjen e qeseve te letrës-prej shitores për bukë,qese letrë për bartje,qese te posaçme për ruajtje dhuratash etj... Diskutoni,,Cili lloj i letrës do të bëjë qesen më të mirë?Dëgjoni idetë e tyre dhe mendimet. Propozoni që në qese duhet të barten prodhime të rënda,si patate,perime etj. Cilën veti duhet ta ketë letra që ta përmbajë atë (duhet të jetë e fortë,fuqishme).</p>	<p>Zgjidhja e qeseve te ndryshme te letrës</p>	<p>Kur e bëni hulumtimin jepuni 2 orë,1 për planifikim,1 për realizimin e hulumtimit,përmbledhjen dhe interpretimin e rezultateve.</p> <p>Shprehjet/nocione kryesore Letër E fortë/më e fortë ose më e fuqishme Emra të llojeve të ndryshme të letrës që shfrytëzohen</p>
---	---	--	--

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetit e materialeve)			
	<p>Tregoni lloje të ndryshme të letrave të kapshme për testim. Shënoni me cilën lloj të letrës.</p> <p>Përzgjidhni dhe caktoni më të fortat dhe më të dobëtat</p> <p>Në grupe, planifikoni aktivitet që të zbuloni se cila letër është më e fortë/më e fuqishmja. Shpërndani idet me pjesën tjetër të grupit . Krijoni marrëveshjet për metodat dhe tregoni, nëse është e nevojshme edhe si do ta realizoni provë. . Diskutoni mbi rregullat e testimit – madhësi e njëjtë e letrës dhe lloji i njëjtë i peshës.</p> <p>Realizoni testin dhe shfrytëzoni rezultatet që të vizatoni grafikun vertikal në shtyllë. Vizatoni diagramin me rezultatet dhe krahasoni me parashikimet që i keni bërë.</p> <p>Përfundim : Cila letër është më e fortë? Dhe si e dini këtë?</p>	<p>Letër për testim</p> <p>Letër dhe lapsë</p> <p>Letër dhe lapsa – fleta për planifikim të hulumtimit</p> <p>Flip çart dhe markera</p> <p>Letër milimetrike</p> <p>lapsa</p>	<p>Më i dobët</p> <p>Hulumtime shkencore</p> <p>parashikon hulumton shënon vendos testim real</p> <p>Propozimet do të mund të edhe përdorim të trakeve prej letre si ura, të siguruar në secilin skaj dhe vendosje në skajet peshore në letrën deri sa do të këputet letra. Propozim tjetër mund të jetë edhe mbi atë se sa lehtë mund të këputet letra duke e vendosur peshoren për deri sa nuk do të këputet. Të jeni të sigurt se nëse mjetet e thjeshta bien në hapësira të buta që të largohet fatkeqësia.</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetit e materialeve)			
<p>Java e 9 Diskutoni mbi atë pse materialet janë ndërtuar për qëllime specifike për kah vetive të tyre. Din se secili material ka veti specifike (p.sh. i fortë, i butë , i ndritshëm).</p> <p>Hulumtimi shkencor Shikimi i fakteve dhe qasja Nxjerr përfundime nga rezultatet dhe fillon të përdor njohuri shkencore për të sqaruar.</p>	<p>Ora 18: Cili material është më i fortë? Shihni fotografi një statujë . Diskutoni mbi atë se cilët janë karakteristikat kryesore prej se është ndërtuar ai. Sqaroni se materialet e puta lehtë thërrmohen dhe gërvishten. Materialet e forta janë më të vështir për gërvishtje. Shkëmbinjtë klasifikohen sipas fortësisë. Graniti është i fortë, shkumësi është i butë. Tregoni shembuj konkret nëse kjo është e mundshme. Sigurojuni një numër të madh të materialeve për të provuar vetë si njësi për fortësinë. Siguroni tabelë për futjen dhe përmbledhjen e rezultateve.</p> <p>Përfundim: Cili material është më i fortë? Nga e dini?</p>	<p>Statujë- e vërtet ose nga fotografitë(internet ose libër)</p> <p>Modele nga shkëmbinjtë ose fotografi</p> <p>Dru, argjilë për modelim, gurë, metal, plastikë, gomë ose shpuzë Tabelë për rezultatet</p>	<p>Kalaja prej guri është më e rëndësishme.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Materiale Karakteristika I butë/më i butë I fort/ më i fortë Gërvisht Emrat e shkëmbinjve Hulumtime shkencore Parashikoni Hulumtoni Shënoni vendosni</p>
<p>Ora e 10 Diskutoni mbi atë pse materialet janë ndërtuar për qëllime specifike për kah vetive të tyre. Din se secili material ka veti specifike (p.sh. i fortë, i butë , i ndritshëm).</p> <p>Hulumtimi shkencor Shikimi i fakteve dhe qasja Parasheh rezultate me vizatime, grafikone dhe tabela.</p>	<p>Ora 19 dhe 20: Cilët materiale janë më të mira për të ruajtur nxehtësin e ujit? Pyeteni nxënësit vallë ato a kanë vendosur ujë të ngrohtë që të ftohet , kur kanë luajtur kompjuter ose kanë parë televizor.. Sqarojuni se testi në vijim është mbi atë se: Cili material e mban ujin më të ngrohtë për kohë më të gjatë? Tregoni edhe me shembuj se si do të matin temperaturën e lëngjeve të ndryshme . Shënoni rezultatet nëse është e nevojshme – me theks të veçantë nëse ato për herë të parë përdorin termometrin. Siguroni secilit trup nga një gotë që të fusin ujin e ngrohtë. Diskutoni për testin – që të jetë objektiv – sasi e njëjtë uji. Shënoni temperaturën para dhe pas kohës së caktuar . Numër të njëjtë të mbështjellëseve etj.</p>	<p>Termometër, lëngje-ujë(e ngrirë, e vakët dhe e nxehtë), lëng frutash, qumësht, lëng të gazuar, gota plastike. Letër dhe lapsa</p> <p>Gota plastike Enë për matjen e lëngut ose bokall termometër</p>	<p>Kur të hulumtoni jepuni kohë dy orë, 1 orë për planifikim dhe një për realizimin e hulumtimit, mbledhni dhe diskutoni rezultatet</p> <p>Shfrytëzoni vetëm ujë të ngrohtë nga burimi me temperaturë të përshtatshme për dorën e nxënësit</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Materiale Karakteristika Lëngje Termometër Temperaturë</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Kimi (vetit e materialeve)			
	<p>Jepuni grupeve të ndryshme materiale të ndryshme për testim- ato duhet ta mbështjellin materialin rreth gotës Nxirrni list nga rezultatet nga më e mira dhe më i dobët. Shënoni temperaturën fillestare dhe atë përfundimtare të secilit material. Matni edhe gotat e pa mbështjella për krahasim. Mateni edhe kohën e izolatorit termik për ta vërejtur se si mbrohet temperatura</p> <p>Përfundim: _____ ishte izolator ma i mirë, _____ ishte izolator më i dobët pse ndodh kjo _____</p>	<p>Uji i ngrohtë Materiale p.sh. mëndafshe, pambuk, lesh, letër për mbështjellje me filluska, gazeta.</p>	<p>Izolator termik Hulumtim shkencor Parasheh Hulumton Shënon Vendos Test objektiv</p>

Njësia :3.3 Bimë që lulëzojnë

Nxënësit do të zbulojnë për atë se çfarë ju nevojitet bimëve që të rriten mirë dhe pse është e rëndësishme rritja për ato.

Hulumtimi shkencor bazohet në:

- Të menduar se cilët fakte duhet t'i mbledhin;
- Matje të mira dhe të drejta;
- Të menduarit mbi atë se sa janë të mira faktet që i kemi marrë për bazë;
- Shfrytëzim të rezultateve për nxjerrje të konkluzioneve.

Qëllimet e mësimit	Nociione	
<p>Ide dhe fakte -mbledhje të fakteve në situata të ndryshme për tu përgjigjur në pyetjet ose të testoj ide.</p> <p>Planifikim të punës hulumtuese - parashtron ide, parashikon dhe diskuton për ato. - mendon për mbledhje të fakteve dhe planifikon tentim konkret me kushte të njëjta.</p> <p>Fitimin dhe tregimin e fakteve - vëzhgon dhe krahason mjete, qenie të gjalla dhe veprime. - mat me mjete të thjeshta dhe i shënon vëzhgimet në mënyra të ndryshme. - paraqet rezultate me vizatime, grafikone dhe tabela.</p> <p>Shikim të fakteve dhe qasja - nxjerr përfundime nga rezultatet dhe fillon të përdor hulumtime shkencore për të sqaruar. - në formë të përgjithshme fillon të identifikojë modele të thjeshta nga vetë rezultatet.</p>	<p>Bimë Rrënjë Gjeth/fleta Kërçelli Lule Ujë Dritë Rritet</p> <p>Hulumtimi shkencor Vëzhgon Mat Sqaron Diskuton Hulumton Vizaton Identifikon</p>	<p>Errësirë Përzierje E shëndosh E sëmure Efekt Temperaturë</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
<p>Java 11 Din se bimët kanë: rrënjë, kërcell , gjethe dhe lule.</p> <p>Hulumtimi shkencor</p> <p>Fitimin dhe tregimin e fakteve Vëzhgon dhe krahason mjete, genie të gjalla dhe veprime</p>	<p>Ora 21: Piesët e bimëve Në grupe nxënësit bisedojnë për atë se a është bima e gjallë ose artificiale . Detyra e tyre është të identifikojnë kërcellin, rrënjët, gjethet lulet dhe më pas të fillojnë me ngjitje. Detyra tjetër është të bëjnë krahasimin në mes bimëve natyrale dhe atyre artificiale.</p> <p>Mësimdhënësi i thërret nxënësit të bëjnë model për bimën. : disa nxënës të jenë rrënjët(të shtrirë në dyshe) , të tjerët kërcelli (rrinë drejtë dhe lartë) disa janë gjethe (shpërndahen nga kërcelli dhe bëjnë forma të gjetheve me duart dhe pëllëmbët) disa janë lule (shfrytëzoni nxënësit e gjatë për këtë-vendoseni duar në fytyrë që të duken si gjethe dhe organizoni nga maja e pemës).</p> <p>Nxënësit duhet të bëjnë kolazh me të cilën do ta tregojnë bimën. Më pas me litar/shpagë mund ti bëjnë rrënjët, me fyshita për pije të bëjnë kërcellin, me kutia bosh nga tortat e vogla ose letra gjethet dhe lulet. Secila pjesë e veçantë duhet ta tregoj në formë simbolike (rrënjën, kërcellin, gjethet, lulet). Përfundim bimët që lulëzojnë kanë rrënjë , gjethe, kërcell dhe lule.</p>	<p>Burimi i bimëve që lulëzojnë në mënyrë artificiale dhe natyrale.</p> <p>Ngjitëse</p> <p>Lapsa</p> <p>Hapësirë e madhe</p> <p>Jashtë ose brenda</p> <p>Materiale për kolazh-siç është e cekur në aktivitetet</p> <p>Gërshërë</p> <p>Letër për pjekje</p>	<p>Bimët nuk marrin ushqim përmes rrënjëve.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore</p> <p>Bimë</p> <p>Artificiale</p> <p>Kërcelli</p> <p>Rrënjë</p> <p>Gjethe</p> <p>Lule</p> <p>Hulumtime shkencore</p> <p>Vëzhgon</p> <p>Diskuton</p> <p>Vizaton</p> <p>Identifikon</p>

<p><u>Java e 11</u> Din se bimët kanë: rrënjë, kërcell, gjethe dhe lule.</p> <p>Hulumtimi shkencor</p> <p>Fitimin dhe tregimin e fakteve Vëzhgon dhe krahason mjete, qenie të gjalla dhe veprime</p>	<p><u>Ora 22: Dru, barëra dhe bimët që lulëzojnë</u></p> <p>Luajeni lojën „njëri është tepër“ tregoni fotografi të drurit , barit dhe bimës që çel, të cilat u janë të njohura nxënësve . Pyetni se cila është tepër dhe pse. Përsëritni lojën disa herë me fotografi të ndryshme por me dru të njohura për ato dru, barëra dhe bimë që lulëzojnë. Mendoni pak nga ora e kaluar dhe kujtohuni në pjesët kryesore të bimëve – rrënjët, kërcelli, gjethet dhe lulet.</p> <p>Çfarë karakteristikash të njëjta kanë barërat, druri dhe bimët që lulëzojnë?(të gjitha kanë rrënjë dhe gjethe të gjelbra).</p> <p>Shënoni pjesët e bimëve në këtë aktivitet interaktiv.</p> <p>Vizatoni dhe shënoni shembull të drurit, barit dhe lules që nuk i kemi të njohura. Shënoni rrënjën, kërcellin, gjethet dhe lulet.</p> <p>Përfundim: Druri, bari dhe bimët që lulëzojnë kanë rrënjë, kërcell, gjethe dhe lule të ndryshme.</p>	<p>Fotografi(internet ose libër) të drurëve, barërave dhe luleve që lulëzojnë që i njohim</p> <p>http://www.primaryresources.co.uk/online/plant.swf</p> <p>Fotografi(internet ose libër) të drurëve, barërave dhe luleve që lulëzojnë që i njohim</p> <p>Letër dhe lapsa</p>	<p>Përgjigjete ndryshme janë të mundshme psh., druri ka kërcell të trashë, bimët barishtore janë të gjelbra, lulet janë të ngjyrosura etj.</p> <p>Shprehjet / nocionet kryesore Dru Barë (bimë barishtore) Bimë që lulëzojnë Rrënjë</p> <p>Gjeth Kërcell Lule Hulumtimi shkencor Vëzhgon Diskuton Vizatoni Identifikoni</p> <p>Merrni fotografi nga interneti për ti nënvizuar ose lejoni nxënësve të zgjedhin fotografi të veta për të evidentuar.</p>
---	---	---	---

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
<p>Java e 12 Sqaron hulumtime për nevojën e bimëve për dritën dhe ujin që të mund të rriten. Hulumtime shkencore</p> <p>Planifikimi i hulumtimit shkencor</p> <p>Propozon ide, parasheh, diskuton për ato. Me ndihmë, përpiqet të mbledh fakte dhe planifikoj realizim të përpjekjeve konkrete në kushte të njëjta.</p>	<p>Ora 23 dhe 24: Me ujë ose pa ujë? Tregoni dy bimë identike të cilat lulëzojnë njëllor dhe me të njëjtën gjatësi dhe lule të njëjta për nga numri. – përpiquni të gjeni përfaqësues të dy identike Në çifte do të bisedojnë për atë se si të dyja bimët rriten mire(të dyja kanë gjethe të gjelbra, lule, dhe janë të drejta). Pason diskutimi se çfarë do të ndodhte nëse harroni ta vaditni për disa ditë. Si do ta vëreni se bimëve ju nevojitet të ujiten për tu rritur. Dëgjoni propozimet e nxënësve. Si klasë merruni vesh që njëri bimë ti futni ujë për çdo ditë, ndërsa tjetrës sipas nevojës për ujë. Diskutoni dhe merruni vesh se si do ta realizoni atë. Për përpjekje duhet të vini kritere të barabarta dhe kushte të njëjta: bimëve iu nevojitet sasi e njëjtë uji dhe të jenë të vendosura njëra afër tjetrës në klasë. Nxënësit vendosin se si do t'i krahasojnë të dyja bimët. Bëni provat për disa ditë – vëreni se çfarë ndodhë.</p>	<p>Dy bimë identike që lulëzojnë</p> <p>Flip çart dhe markera Ujë dhe enë për ujitje ose për matje</p> <p>Kimik dhe laps Kamerë digjitale</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Bimë identike që lulëzojnë Rriten Ujë Të njëjta Të ndryshme Rrudhet</p> <p>Hulumtimi shkencor Vëzhgon Diskuton Vizaton Identifikon</p> <p>Të jeni të sigurt se bimët nuk janë të vogla, iu nevojitet shumë hapësirë për rrënjët që të rriten. Propozimet mund të jenë – të vizatohet fotografi për të gjitha bimët ose të fotografohen për çdo ditë.</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
	<p>Brenda disa orëve.</p> <p>Në orën 24 bisedoni për bimët, klasifikoni sipas pamjes dhe diskutoni mbi ngjashmëritë dhe ndryshimet? Cilët fjalë do ti përdorim për të përshkruar bimën e pa ujitur?</p> <p>Ujitni lulen e lulëzuar dhe vëreni se çfarë do të ndodh pas 20 orëve.</p> <p>Vizatoni dhe shënoni për të dyja bimët ose shfrytëzoni fotografi për secilën prej tyre dhe bëni krahasim në mes tyre.</p> <p>Përfundim: bimëve ju nevojitet ujë që të rriten mirë.</p>		
<p>Java e 13 Sqaroni hulumtime për nevojën e bimëve për dritën dhe ujin që të mund të rriten. Hulumtime shkencore Planifikimi i hulumtimit shkencor</p> <p>Propozon ide , parasheh, diskuton për ato. Me ndihmë, përpiqet të mbledh fakte dhe planifikoj realizim të përpjekjeve konkrete në kushte të njëjta.</p>	<p><u>Ora 25 dhe 26: Çfarë ndikimi ka futja e shumë ujit dhe pak ujit në bimë?</u> Nxënësit janë ndal në grupe dhe planifikojnë se si të hulumtojnë në pyetjen e më sipërme me ndihmën e tre bimëve identike. Më pas arsimtari i kujton se për hulumtimin është e nevojshme trajtim të barabartë, faktori i vetëm që duhet të ndryshoj është sasia e ndryshme e ujit. Detyrë e nxënësve është të mendojnë se cilët mjete do të përdorin për të matur për ta matur sasinë e ujit. Shikoni planet e grupeve dhe bëni ndryshimin e planit sipas grupeve. Jepjani grupit tjetër për ta mbaruar vëzhgimin në orën 26. Filloni me hulumtimin . Vazhdoni me hulumtimin në mes orëve të shkencave natyrore.</p>	<p>Modele të tre bimëve identike</p> <p>Listë për planifikimin e hulumtimit</p> <p>Ujë</p> <p>Gotë plastike</p> <p>Epruvetë ose enë për matjen</p> <p>Pipeta ose pikatore</p> <p>Shiringa</p>	<p>Vazhdoni duke menduar se ato din të marrin sasinë e ujit ose intensitetit të ujitjes por jo edhe të dyja.</p> <p>Për sasi të vogla të ujit, vazhdoni të përdorni shiringa, tregoni se si ti përdorin nëse i përdorin këto mjete.</p> <p>Kjo do ta testoj efikasitetin e metodave të shënuara</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore bimë</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji (bimët)			
<p>Fitimi dhe sqarimi i fakteve</p> <p>Mat me mjete të thjeshta dhe i vëren hulumtimet në mënyra të ndryshme.</p>	<p>Orën e 26, mbaroni me hulumtime, duke u bazuar kryesisht në përfundimin e rezultateve. Diskutoni për atë se sa lehtë ose vështirë është shënimi dhe evidentimi i rezultateve që e kanë punuar dikush tjetër.</p> <p>Përfundimi: Nëse bimës i jepet më shumë ujë atëherë ajo ... Nëse bimës i jepet më pakë ujë atëherë ajo ...</p>	<p>Letër dhe lapsë</p>	<p>Rrënjë Gjeth Kërçell Lule Ujë Bimë ndikim</p> <p>Hulumtimi shkencor Vëzhgon Mat Sqaron Diskuton Hulumton Vizaton Identifikon</p>

<p><u>Java e 14</u> Sqaron hulumtime për nevojën e bimëve për dritën dhe ujin që të mund të rriten.</p> <p>Hulumtime shkencore</p> <p>Planifikimi i punës hulumtuese Propozon ide, parashikon dhe diskuton për ato.</p> <p>Shqyrtimi i fakteve dhe qasja Nxjerr përfundime nga rezultatet dhe fillon të shfrytëzoj njohjet shkencore për të sqaruar.</p>	<p><u>Ora 27 dhe 28: A ju duhet bimëve dritë që të rriten?</u></p> <p>Arsimtari bën lidhshmërinë me orën e mëparshme mësimore. Vërehen bimët që rriten me ujë dhe pa ujë dhe fillon diskutimi me pyetjen:</p> <p>Diskutimi- Çfarë edhe diçka tjetër ju nevojitet bimëve për tu rritur mirë përveç ujit.</p> <p>Arsimtari inicion diskutim për të ardhur deri te drita dhe i pyet nxënësit : Si mund të arrijmë në përfundim se a ju nevojitet bimëve dritë që të rriten?</p> <p>Në realizimin e Aktivitetet duhet të merren në formë të barabartë në aspektin e madhësisë së enës, sasinë e dheut, sasinë e ujit që e ujisim. Gjithashtu, duhet të përcaktojmë vendin se ku do ti vendosin bimët me qëllim që të ndikoj drita. Njëra bimë duhet vendosur në dritë , ndërsa tjetra në vend të errët Ose përgatitni një çift të bimëve (për gjithë klasën) ose organizoni nxënësit në grupe me nga dy bimë secili grup.</p>	<p>Bimë nga ora e kaluar me dhe pa ujë</p> <p>Vazo, dhe, ujë dhe enë për matje</p> <p>Çifte të njëjta bimësh</p> <p>Letër dhe lapsa</p>	<p>Propozimet sigurisht do t’iu përfshijnë në rritjen e bimëve të dyja bimëve identike të vendosura në dritë dhe në errësi</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Bimë Dhe Truall Ujë Hulumtim shkencor Vëzhgon Mat Sqaron Diskuton Hulumton Vizaton</p>
--	--	---	--

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
	<p>Parashikoni se si do të duken bimët të cilët janë vendosur në errësi me një, tre ose pesë ditë, varësisht prej kohës që kemi në disponim.</p> <p>Në orën 28 vëzhgoni dhe krahasoni bimët që janë vendosur në errësi dhe në dritë. Shënoni rezultatet dhe përfundimet. Lejoni nxënësve për zgjedhje të lirë në mendimet e tyre se si do ti tregojnë rezultatet.</p> <p>Përfundim: Bimëve ju nevojitet dritë që të rriten. Si e dimë këtë?</p>	<p>Letër dhe lapsa Kamerë digjitale Qasje në kompjuter</p>	
<p>Java 15 Din se uji kalon nëpërmjet të rrënjëve dhe përcillet te kërcelli.</p> <p>Hulumtimi shkencor Ide dhe fakte Mbledh fakte në situata të ndryshme për tu përgjigjur në pyetjet ose të testoj ide.</p> <p>Fitimin dhe sqarimin e fakteve Paraqet rezultate me vizatime, grafikone dhe tabela.</p>	<p><u>Ora 29: Si kalon uji nëpër bimën</u> Merrni një pemë me kërcell, me gjethë në majë ose lule të bardhë p.sh trëndafil ose zambak . Bisedoni për pjesët e bimës, identifikoni trungun , gjethet, lulet (nëse ka) dhe rrënjët. Në çifte nxënësit bisedojnë për arë se se çfarë bëjnë rrënjët te bima(vendosni në ujë/ ose mbillen në tokë)</p> <p>Jepni secilit çift të nxënësve nga një pemë që ka qëndruar në ujë të ngjyrosur për kohë të caktuar (më mirë brenda natës). Vëzhgoni nga afër duke parë në trungun dhe gjethet. Preni drurin në pjesë dhe jepuni nga një pjesë të gjithë nxënësve. Përdorni llupën për të parë pikat e prerjes së trungut. Pason diskutimi për pikat – Çfarë bëjnë (gypa te rrënjët të cilat dërgojnë ujë nga rrënjët te gjethet). Tregoni disa lule të bardha dhe sqarojuni se do ti vendosni në një ujë të thjeshtë, she të tjera në ujë të ngjyrosur. Nxënësit parashikojnë se çfarë do të ndodh me lulet në secilën kohë.</p>	<p>kërcelli</p> <p>Kërcell që ka qëndruar në ujë të ngjyrosur (p.sh në ngjyrë me ujë ose ushqim)</p> <p>Thikë Pjatë Lecka prej letre Thjerrëz Buqetë me lule të bardha Ujë Ujë e ngjyrosur me ushqim</p>	<p>Përgatiteni këtë një ditë para orës Gjethet mundet ngadalë të ndryshojnë ngjyrën , sipas ngjyrës në të cilën ka qëndruar bima. Para orës, priteni degët e bimës për deri sa bima të qëndroj në ujë. Kjo i ndalon fluskat e ajrit që ta përfshin rrënjën. Do të duhet 24 orë që uji i ngjyrosur të udhëtoj nëpër rrënjë dhe ta ngjyrosë gjethin e bardhë.</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
	<p>Ç' është e nevojshme ti shënojnë parashikimet: Vallë a do ta ndryshojnë ngjyrën , a do ta ndryshojnë për kohë të caktuar , a do të kenë ngjyrë të forta ose jo etj. Shihni lulet orën e ardhshme për të parë se çfarë do të ndodhë dhe shënoni rezultatet- çfarë ndodhi?</p> <p>0</p> <p>Përfundim: Rrënjët (ose kërcell i prerë) e përcjellin ujin nëpër mjet të trungut deri te gjethet e lules.</p>	<p>Ngjyrë ose ngjyrë kimiku</p> <p>Letër dhe lapsa</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore Bimë Rrënjë Gjeth Kërcell Lule Ujë Ndikim</p> <p>Hulumtim shkencor Vëzhgon Sqaron Diskuton Vizaton identifikon</p>
<p><u>Java e 15</u> Din se bimët kanë nevojë nga rrënjë, gjeth, kërcell të shëndosha që të rriten mirë.</p> <p>Hulumtim shkencor Fitimin sqarimin e fakteve</p> <p>Vëzhgon dhe krahason mjete, genie të gjalla dhe veprime. Mat me ndihmën e mjeteve të thjeshta dhe i vëzhgon në mënyra të ndryshme.</p>	<p><u>Ora 30: Rritja e bimëve qepore</u> Tregoni qeporetë ndryshme nga bimët dhe diskutoni për se shërbejnë (ato përmbajnë ushqim për rritjen e bimëve).</p> <p>Në çifte nxënësit bisedojnë për atë se si mund të mësojnë kur bimët fillojnë të rriten. Me gjithë klasën fillon diskutimi për atë se çfarë mund të vëzhgohet (shih Konceptet).</p> <p>Më pas përgatiten qepore për rritje – shfrytëzohet metoda për rritjen në ujë ashtu që rrënjët mund të të vërehen se si paraqiten. Nxënësit kanë për detyrë ti shënojnë ndryshimet (mundet edhe me fotografi edhe me vizatim). Nxënësit duhet të kuptojnë se cilat qepore rriten më mirë dhe të propozojnë raste të mundshme për ato. Përfundim: Kushtet më të mira për tu rritur bimët mirë janë.....</p>	<p>Zgjedhje e bimëve nga qeporet</p> <p>Flipçart dhe markera Enë të tejdukshme Letër Gërshërë Ujë Vizore Metër</p>	<p>Propozoni: numër të gjetheve dhe lastarëve, numër të rrënjëve , gjatësinë e rrënjëve, lastarë dhe gjethe, gjatësia e bimës etj. Bëni një vrimë në një karton për ta vendosur qepore. Brenda. Vendosni në enë me ujë. Qeporja do të rritet në ujë dhe mund të vërehet se si rritet. Disa qepore kanë nevojë për intensitet të vogël të dritës.</p> <p>Shprehjet/nocionet kryesore Bimë Qepore</p>

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
			<p>Rrënjë Gjeth Pemë Lule Ujë Dritë Rritje Errësirë</p> <p>Hulumtim shkencor Vëzhgon Mat Sqaron Hulumton Vizaton identifikon</p>

<p>Java e 16 Din se bimët janë nën ndikimin të temperaturës. Hulumtime shkencore Fitimin dhe sqarimi i fakteve Paraqet rezultate me vizatime, grafikone dhe tabela. Rishikim të fakteve dhe qasja Gjeneralizon dhe fillon të identifikoj modele të thjeshta në vetë rezultatet.</p>	<p><u>Ora 31 dhe 32:Si ndikon temperatura për rritjen e bimëve?</u> Përsëritni faktet nga eksperimenti i mëparshëm – se bimët kanë nevojë për ujë dhe dritë që të rriten.</p> <p>Në çifte nxënësit mendojnë për disa vende të ftohta dhe të ngrohta që mund ti vendosin bimët që do të shohin /krahasojnë se si rriten.</p> <p>Më pas nxënësit ushtrojnë matjen e temperaturës me termometër.</p> <p>Në grupe, bëni eksperiment që të provoni se si rriten bimët në temperatura të ndryshme. Shënoni metodën e punës dhe përgatitni tabelë për mbledhjen e rezultateve</p> <p>Tregoni nxënësve të dhëna në diagram për atë se si rriten bimët kur janë nën veprimin e temperaturave të ndryshme. Tregoni se sa është më e madhe shtylla aq më tepër rritet bima në atë temperaturë. Nxënësit tregojnë për secilën shtyllë në veçanti se për cilën temperaturë dhe sa centimetra është rritur bima. Nxënësit mbledhin të dhëna (për matjet e tyre) dhe i tregojnë në diagramin shtyllor. Diagramin e lexojnë në mënyrë të njëjtë sikur se në shembullin(në cilën temperaturë sa është rritur bima).</p>	<p>Termometra</p> <p>Bimë, ujë, shishe me ujë, ose enë për matje, vende të ndryshme për vendosjen e bimëve (me propozim të nxënësve)</p> <p>Bëni tabelë të rezultateve flip çart dhe markera ose letër e bardhë Kompjuter Grafikon Vizatim.</p>	<p>Shprehjet/nocionet kryesore</p> <p>Bimë Rrënjë Gjeth Pemë Lule Ujë Dritë Rritje Temperaturë Termometër ujë</p> <p>Hulumtime shkencore Vëzhgon Mat Sqaron Hulumton Vizaton Identifikon</p>
---	---	---	--

Qëllimet e mësimit	Aktivitetet	Burimet (mjetet dhe materialet)	Koncepte
Biologji(bimët)			
	Përfundim: Çfarë ndikimi ka temperatura në bimët për rritjen e tyre?	Programe kompjuterike për vizatimin e grafikoneve Letër dhe lapsa	Identifikon

Me ngjyrë të kuqe – aktivitetet janë të qarta dhe përkatëse me qëllimet dhe për këtë arsye duhet të pranohen.

Me ngjyrë të gjelbër – aktivitetet të hiqen.

